

Amit tudni akart a koronavírus-oltásról, de sosem merté megkérdezni

KORONAVÍRUS
BELFÖLD

2021. január 08. – 09:54

frissítve

2020. december 27-én az EU tagállamaiban megkezdődött a lakosság koronavírus elleni összehangolt beoltása –
Fotó: Czeglédi Zsolt / MTI

Világi Máté

Másolás

Vágólapra másolva

418

Közel két hete zajlik az országban az egészségügyi dolgozók vakcinálása, de az még nagyon odébb van, hogy a népesség 60 százaléka védett legyen, ami szükséges a nyájimmunitáshoz. Addig is igyekszünk megválaszolni a fontos kérdéseket – például hogy választható lesz-e, vagy hogy véd-e majd az új variánsok ellen.

December 26-án **megérkezett** a Pfizer–BioNTech első adag koronavírus-vakcinája Magyarországra, és már aznap megkezdtek az egészségügyi dolgozók oltását. Bár január 6-án az Európai Gyógyszerügynökség és az Európai Bizottság **engedélyezte a Moderna** védőoltását is, ebben a cikkben a Pfizer és a BioNTech vakcinájáról írunk. Gyakorlatilag a vírus megjelenése óta terjednek álhírek és félinformációk a vakcináról, ebben a cikkben most a valóban releváns kérdéseket próbáljuk röviden megválaszolni.

Hogy kapom meg az oltást?

A vakcinára való igényt a vakcinainfo.gov.hu-n történő regisztrációval lehet jelezni (a 60 éven felüliek levélben is kapnak regisztrációs nyomtatványt). Nem a regisztráción múlik, hogy ki mikor kapja meg az oltást, hanem azon, hogy melyik csoportba tartozik. A Nemzeti Népegészségügyi Központ (NNK) [honlapján található tájékoztatóban](#) olvasható a sorrend:

- **egészségügyi dolgozók;**
- **szociális ellátásban dolgozók és szociális ellátásban részesülő személyek;**
- **a Covid-19-fertőzés szempontjából kockázati csoportba tartozó 60 évesnél idősebbek;**
- **a rendvédelmi szervek azon dolgozói, akik munkájuk során közvetlen kapcsolatba kerülnek a lakossággal;**
- **18-59 évesek, akiknél fennállnak a fokozott kockázatot jelentő alap/társbetegségek;**
- **kritikus infrastruktúrában dolgozók;**
- **valamennyi 18-59 éves, akik a fenti kockázati csoportokba nem tartoznak.**

Fontos kiemelni, hogy az operatív törzs tájékoztatója alapján ugyan a 16 évesek is megkaphatják az oltást, de ahogy az az NNK tájékoztatójában látható, jelenleg csak 18 éves kor feletti tudnak regisztrálni. Az operatív törzs információs vonalán azt a választ kaptuk, hogy a rendszer automatikusan törli a 18 év alattiak jelentkezését. Tehát attól függetlenül, hogy valaki milyen veszélyeztetettségű csoportba tartozik, ha még nincs 18, nem tud regisztrálni. A 16-17 évesek számára később lesz regisztrációs lehetőség,

ahol olyan információt is megadhatnak majd, ami alapján a magasabb veszélyeztetettség miatt előrébb kerülhetnek a listán.

Miután regisztrált és eljutott az oltóközpontba, ki kell töltenie egy kérdőívet, majd alá kell írni egy beleegyező nyilatkozatot, hiszen önkéntes az oltás.

Mint a legtöbb védőoltást, ezt is a vállba (pontosabban a deltaizomba) adja be az orvos. A beoltott kap egy kártyát, amin rajta vannak az adatai, valamint az oltás típusa, a gyártási száma és az, hogy mikor kell menni a következő oltásért (ez a Pfizer–BioNTech vakcinájánál 21 nap). Müller Cecília szerint az egész folyamat nagyjából fél órát vesz igénybe.

Mik a mellékhatások? Nagyon fog fájni?

Az eddigi tapasztalatok alapján maga az injekció nem fájdalmasabb, mint bármelyik másik védőoltás, ám a szokásos oltási mellékhatások lehetnek intenzívebbek, és/vagy tovább tarthatnak. **Ilyen** az oltás helyén érezhető izomfájdalom, fáradtság, fejfájás, esetleg hidegrázás, láz, bőrpír, émelygés. Nagyon ritkán előfordulhat megnagyobbodott nyirokcsomó, általános rossz közérzet, végtagfájdalom, álmatlanság, esetleg viszketés az injekció beadási helyén.

A reakciók enyhítésére az operatív törzs fájdalom- és lázcsillapítót javasol (például ibuprofen, paracetamol, metamizol), de ezek a tünetek átmenetiek, általában szövődmény nélkül, viszonylag hamar elmúlnak.

Ki kaphat oltást?

Ez az adott vakcinától függ. A Pfizer–BioNTech oltását 16 éves kor fölött bárki megkaphatja, ha nem tartozik olyan csoportba, aminek tagjai nem kaphatják meg.

Oké, értem: mindenki, kivéve aki nem. Kik a kivételek?

Elsősorban a terhes nők. Rajtuk etikai problémák miatt nem szoktak gyógyszert tesztelni, így nem tudni, hogyan reagálnak a vakcinára, van-e esetleg valami különleges mellékhatás, ami csak terhesség alatt jön elő. Ugyanez igaz egyébként a 16 évnél fiatalabb gyerekekre is. Nem azért nem kapnak oltást, mert az rájuk nézve veszélyes, hanem azért, mert nem lehetett a tesztekkel megbizonyosodni afelől, hogy teljesen veszélytelen.

A szoptató anyák már nem ilyen könnyű esetek, ugyanis nem tudni, hogy a vakcina kiválasztódik-e az anyatejbe. A hivatalos álláspont itthon az, hogy akik veszélyeztetett csoportba tartoznak, akkor is kaphatnak védőoltást, ha szoptatnak. Nem ajánlják azoknak sem, akik két-három hónapon belül gyerekvállalást terveznek.

Kivételt képeznek még azok, akik épp lázasak, ahogy azok is, akik a vakcina bármelyik összetevőjére ismertén allergiások. Ugyanez igaz azokra is, akik korábban súlyos allergiás reakciót mutattak más gyógyszerre vagy védőoltásra. Az oltás előtti kérdőívben szó van a jelentkező kórtörténetéről, így ha valaki nem biztos benne, hogy szabad-e neki, vagy sem, a végső döntés az oltást végző orvos kezében van.

Fontos, hogy mindenki közölje az oltóorvossal, ha bármire allergiás. Az amerikai Járványügyi Központ **három csoportba** sorolta a különböző allergiákat: oltathat, óvatosan oltathat, ne oltasson. Itthon az oltást végző orvos dönt, hogy ki kaphatja meg a vakcinát.

Bár a Pfizer bevont néhány HIV-pozitív önkéntest is a tesztelésbe, nincs elég adat arról, hogy hogyan reagál a szervezetük az oltásra. Az operatív törzs információs oldalán kérdésünkre azt a választ kaptuk, hogy a HIV-fertőzöttek konzultáljanak az oltó orvossal. Ugyanezt a választ kaptuk arra a kérdésre, hogy mit csináljanak azok, akik immunszuppresszív gyógyszereket szednek.

Kaphat oltást, aki már elkapta a vírust? És az, akinek van krónikus vagy alapbetegsége?

Igen, mindkét kérdésre. Ha valaki legalább három hónapja igazoltan átesett a Covid-19-en, akkor kaphat védőoltást. Akinek van valamilyen alapbetegsége, az is kaphat oltást, amennyiben nem tartozik valami más okból a kivételes csoportok közé.

[Legfrissebb híreinkért kattintson ide >>>](#)

Rendben, de mikor kerülök sorra?

Ezt sajnos nem tudjuk megmondani. A január 5-i, keddi adatok szerint Magyarországon **78 875 ember** oltására volt elegendő vakcina, és 11 nap alatt valamivel több mint 15 ezer egészségügyi dolgozót oltottak be. Nem tudni, milyen tempóban halad majd az oltási hullám, mennyire gyorsul fel, így ha valaki kíváncsi, mikor mehet oltatni, figyelje az operatív törzs tájékoztatóit, vagy olvassa a **Telexet**, mi biztosan megírjuk majd.

Választhatok majd oltóanyagot vagy nem?

Egyelőre csak a Pfizer–BioNTech vakcinája elérhető itthon, de mire a lakosság nagy része az oltás közelébe kerül, előfordulhat, hogy már más is lesz. A kormány azt ígérte, hogy mindenki választhat majd, amit **két 180 fokos kommunikációs fordulat** után az operatív törzs is megerősített.

Azt azonban még nem tudni, mit is jelent az, hogy van választási lehetőség. Az oltás itthon ingyenes, de ettől még valakinek a végén ki kell fizetnie a számlát, Magyarországon ez az állam. A különböző gyártók vakcinái különböző árban vannak, és az sem egyértelmű, hogy melyik adható különböző csoportoknak. Az orosz Szputnyik V-t például Vlagyimir Putyin sem adatta be magának, mert az 60 éves kor felett nem ajánlott. Ezzel a kérdéssel bővebben **ebben a cikkben foglalkoztunk**.

Egyelőre csak annyit tudunk, hogy lehet majd választani. Hogy mit, mennyiből és hogyan, az még kérdéses.

Beadathatok kétfélét is, hogy jobb legyen a védelmem?

Nem, a keverésből mindig csak a baj van. A különböző oltásoknak megvan a maguk vakcinálási protokollja, nem mindegy, hogy miből, mennyit, mikor kapunk. Ha megkapjuk a Pfizer–BioNTech vakcináját, a második adagként nem kérhetünk a Moderna oltásából. Hogy két oltóanyag hogyan reagál egymás jelenlétére a szervezetben, még nem nagyon vizsgálták hosszú távon, jobb, ha nem kísérletezünk önmagunkon ilyesmivel.

Mit csinál velem az oltás? Nem leszek beteg?

A Pfizer–BioNTech vakcinája egy viszonylag új technológiára épül. Az oltóanyag mRNS-alapú, egy lipid nanorészecskébe csomagolt RNS-molekulát tartalmaz. Tehát nem egy gyengített, esetleg elölt vírust kapunk, mint sok más vírus elleni védőoltásnál. Az mRNS gyakorlatilag egy olajos burokból van, rákapcsolódik egy sejtre, amibe így a molekula be tud csusszanni. Az mRNS a sejtet a SARS-CoV-2 vírus tüskefehérjéjének gyártására utasítja, amire az immunrendszer reagál majd. Így gyakorlatilag anélkül meg tudjuk tanítani az immunrendszerünket egy vírus felismerésére és leküzdésére, hogy felmerülne a megbetegedés kockázata. A Pfizer egy videóban részletesen be is mutatta, hogy történik ez:

Fontos, hogy az első oltás után még nem vagyunk védettek a vírus ellen. Az összes engedélyre váró vagy engedélyezett védőoltás 70-95 százalékos védettséget ígér, de a Pfizer–BioNTech vakcinájából két adagra van szükség ehhez, amit 21 napos különbséggel adnak be. A hatékony védettség a második injekció után alakul ki.

Ezért van az, hogy nem lehet annyi embert beoltani, ahány vakcina van az országban. A védettséghez két oltás kell, így fontos, hogy az első oltás után 21 nappal rendelkezésre álljon a második adag.

Meddig tart a védettség?

Még ezt sem tudjuk pontosan, nagy erővel zajlanak a klinikai vizsgálatok.

Oké, de akkor legalább nem kell maszkot hordanom, ugye?

Sajnos csak azért, mert létezik védőoltás, az élet még nem tér vissza azonnal a Covid-19 előtti kerékvágásba. Ahogy **azt korábban írtuk**, az óvintézkedéseket még egy darabig biztosan be kell tartanunk.

Erre azért van szükség, mert sokféle immunitás létezik, és még nem tudjuk pontosan, hogy a vakcina pontosan mennyire, hogyan és meddig véd. Az már valószínűnek látszik, hogy a vakcinálás után nem lesz beteg az ember, de az még nem biztos, hogy magától a SARS-CoV-2 vírus fertőzésétől is megóv. Tehát elképzelhető, hogy az oltás után valaki nem lesz beteg, de **elkaphatja és terjesztheti a vírust**. Ezt is aktívan kutatják.

Egyre több az új vírusmutáció, azok ellen véd az oltás?

Remek kérdés, remélhetőleg nagyon hamar választ kapunk rá. A Pfizer–BioNTech és a Moderna a vakcinájukról **azt állították**, hogy hatékony az új vírusváltozatok ellen, a kérdés az, hogy mennyire. Ezt már hetek óta vizsgálják. Egy szakértő korábban a Telexnek **azt mondta**, hogy amíg nincs túl nagy változás a vírus tüskefehérjében, addig a vakcinákat relatíve könnyen lehet a különböző variációkra átszabni.